

Bilag 2.

DET RAADGIVENDE UDVALG AF 15. JANUAR 1921.

*København, den 25. Oktober 1933.***Oversigt over Statens Forhold til Spiritus- og Gærindustrien.**

I. Ordningens Forhistorie.

1914—17. Straks efter Verdenskrigens Udbrud fremkom der Vanskeligheder med Hensyn til Befolkningens Forsyning med Brødkorn. Der udstedtes derfor allerede i 1914 Forbud mod at anvende Rug og Hvede til Foderbrug og dermed side-stilledes Anvendelse af disse Raastoffer til Fabrikation af Spiritus, et Forbud der i sidstnævnte Henseende senere udvidedes til ogsaa at omfatte indenlandsk Boghvede, Kartofler og Byg. Det bestemtes endvidere, at udenlandske Kornvarer kun maatte anvendes til Spiritusfabrikation, naar de indførtes af Spritfabrikker.

Spiritus- og Gærproduktionen opretholdtes dog i uformindsket Omfang, idet Industrien skaffede sig de nødvendige Raastoffer dels ved Import, dels ad Dispensationens Vej. Saadan Dispensation gjordes afhængig af, at Spritfabrikkerne importerede Foderstoffer i tilsvarende Omfang. Gærproduktionen udgjorde i disse Aar $2\frac{3}{4}$ —3 Mill. kg aarlig. Spritproduktionen 13—15 Mill. Liter 100 pCt. aarlig; det samlede Raastofforbrug androg 47—50 000 Tons aarlig.

1917—18. Da den uindskrænkede Undervandsbaadskrig og den udvidede Blokade lukkede for Tilførslerne fra den 1. Februar 1917, blev det forbudt at fremstille Drikkespiritus, medens Fremstilling af Gær og af Sprit til teknisk Brug fremdeles var tilladt, dog med Opretholdelse af den tidligere Raastofbegrænsning, og saaledes at Produktionen blev nedskaaret til $\frac{1}{3}$ af den samlede Sprit- og Gærproduktion i 1916, en Bestemmelse, der i Efteraaret 1917 for en Tid skærpedes derhen, at der kun maatte fremstilles den Spritmængde, der flød af Gærproduktionen. Spritproduktionen var herved nedsat til $2\frac{3}{4}$ Mill. Liter 100 pCt. aarlig.

Den første Koncentration.

Skulde alle de bestaaende 22 Fabrikker beskæftiges ved Produktion af det stærkt nedskaarne Spritkvantum, maatte Omkostningerne pr. Enhed naturligvis blive uforholdsmæssig store og Spritprisen derfor unødvendig høj. Det var derfor nødvendigt, at Forholdene blev lagt til Rette i Overensstemmelse med de givne Betingelser.

Medens man i en Række andre Lande omkring samme Tid gik til Indførelse af rent Alkoholforbud, Oprettelse af Statsmonopoler o. l., blev der imidlertid i Danmark i Sommeren 1918 gennem Aftaler mellem Myndighederne og Spritfabrikanterne gennemført en Koncentration af Virksomhederne paa Frivillighedens Grundlag. Koncentrationen foretoges paa den Maade, at de to største Selskaber, A/S De danske Spritfabrikker og A/S Spritfabrikken Fortuna, opkøbte de øvrige Virksomheder, med Undtagelse af en lille Fabrik i Silkeborg (1 pCt. af Produktionen), der ikke ønskede at indgaa i Koncentrationen.

I denne Overenskomst, der blev truffet mellem Myndighederne og de to koncentrerende Selskaber, bestemtes det, at disse uanset den ved Koncentrationen skete Nedsættelse i Produktionsomkostningerne havde Ret til at opretholde de dagældende høje Priser, indtil de af Koncentrationen foranledigede Udgifter var dækkede. Efter Salg af de nedlagte Virksomheders Bygninger og Inventar drejede det sig om et Beløb af ca. $4\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Endvidere begrænsedes Selskabernes Fortjeneste ved, at de kun maatte anvende bestemte Beløb til Reparationer, Hønlæggelser og Divi-